

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Oförsagd, P. 2020. Opettajatuutorointi muodostaa opiskelijan ohjauksen ytimen – johon liittyvää koulutusta kehitetään Turun ammattikorkeakoulussa. Talk-verkkolehti, Taide 20.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/taide/opettajatuutorointi-muodostaa-opiskelijan-ohjauksen-ytimen-johon-liittyvaa-koulutusta-kehitetaan-turun-ammattikorkeakoulussa/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Oförsagd, P. 2020. Opettajatuutorointi muodostaa opiskelijan ohjauksen ytimen – johon liittyvää koulutusta kehitetään Turun ammattikorkeakoulussa. Online Magazine Talk, Art 20.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/taide/opettajatuutorointi-muodostaa-opiskelijan-ohjauksen-ytimen-johon-liittyvaa-koulutusta-kehitetaan-turun-ammattikorkeakoulussa/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Pia Oförsagd

lehtori, opinto-ohjaaja, koulutusvastaava, Turun AMK / Taideakatemia

Opettajatuutorointi muodostaa opiskelijan ohjauksen ytimen – johon liittyvää koulutusta kehitetään Turun ammattikorkeakoulussa

Avainsanat: [innovaatiopedagogiikka](#), [opinto-ohjaus](#), [tuutorointi](#)

Opettajatuutorin tehtäväkenttä sisältää paljon muutakin kuin henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhdessä opiskelijan kanssa ja opintojen etenemisen seuraamisen. Opiskelijalle oma opettajatuutori on ensimmäinen ja tärkein kontakti, jonka puoleen hän kääntyy opintoihin liittyvissä kysymyksissä. Tämä artikkeli avaa keskeisimmät kysymykset, joita käsiteltiin opettajatuutorikoulutuksissa Turun ammattikorkeakoulussa.

Tavoitteenani oli suunnitella ja toteuttaa rajattu koulutuspaketti media-alan uusille opettajatuutoreille opinto-ohjaajan koulutuksen kehittämistyönä. Työ laajeni, kun Turun ammattikorkeakoulun opintopsykologi ja opinto-ohjaajat – minä mukaan lukien – saivat tehtäväkseen järjestää opettajatuutorikoulutuksen kulttuurialan eli Taideakatemian sekä terveyden ja hyvinvoinnin sektoreiden opettajille. Se toteutettiin elokuussa 2019 tiiviinä yhden päivän koulutuksena piknik-risteilyllä.

Koulutuspäivän jälkeen opettajatuutorien valmennus on jatkunut ammattikorkeakoulun eri sektoreilla. Pidimme kollegani **Tuija Mäntsälän** kanssa jatkokoulutuksen Taideakatemian kehittämispäivässä. Tänä keväänä kulttuurialan opettajatuutoreille organisoidaan myös ryhmämuotoisia opinto-ohjaajan ja opintopsykologin ohjaustapaamisia.

Järjestämiemme koulutusten tavoitteena oli auttaa opettajatuutoreita hahmottamaan oma roolinsa ja sen rajat ohjauksen kokonaisuudessa sekä auttaa ymmärtämään ryhmässä tapahtuvia ilmiöitä ryhmän kehityskaaren huomioon ottamisen kautta. Koulutuksissa esiteltiin Turun ammattikorkeakoulun ohjauksen eri tahot sekä avattiin opettajatuutoreille määritellyt tehtävät. Aikaa jätettiin myös yhteiselle keskustelulle ja kokemusten jakamiselle.

Koulutusten aikana kävi ilmi, että yhteistä keskustelua, ymmärrystä ja kokemusten jakamista kaivataan kipeästi. Opettajatuutorit pohtivat erityisesti sitä, miten vetää rajoja:

"Miten paljon ohjaajan tulee tietää ohjattavansa henkilökohtaisista asioista? Milloin ja minne opiskelija tulee ohjata eteenpäin?"

Ohjaajat toimivat ammatillisina opettajina ryhmänsä opiskelijoille, ja monet kokivat, että he tarvitsevat lisää tietoa ja osaamista haasteellisessa elämäntilanteessa olevien opiskelijoiden kohtaamiseen. Miten syvälle opiskelijan kanssa kehityskeskustelussa voi mennä, jotta sieltä vielä osaa pois? Myös erilaiset ilmiöt ryhmässä sekä opiskelijaryhmien ongelmatilanteet herättivät keskustelua.

Opettajatuutori tukee esimerkiksi opintojen suunnittelussa ja opintoihin liittyvissä haasteissa

Turun ammattikorkeakoulussa on ollut pitkään käytössä tuutoriperustainen ohjausmalli, jossa opettajatuutorien toiminta on ohjauksen ytimenä. Opiskelijan näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että opettajatuutori on hänen ensimmäinen kontaktinsa opintojen suunnittelussa, erilaisissa kysymyksissä sekä opintoihin liittyvissä haasteissa. Päätavoitteena on, että opiskelija kiinnittyy ja sitoutuu opintoihinsa ja suoriutuu niistä parhaiten, kun hän saa tarpeeksi tukea. Ohjauksen tulee tukea tehokasta oppimista, vähentää keskeytyksiä ja nopeuttaa tutkintojen valmistumista. (Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin, Viinikkala 2018, 16–17; Gadd 2016, 1; Mäntsälä 2011, 7)

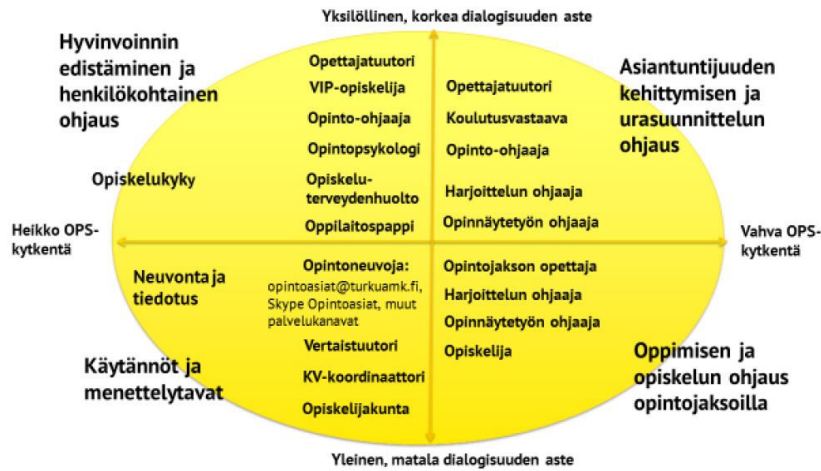
Korkeakoulujen ohjauskäytäntöjen taustalla on usein konstruktivistinen näkemys, jolloin ohjauksessa korostuvat tuutorointi (tutoring), neuvonta (advising) sekä tieto- ja informaatiopalvelut (information). Ohjaajan roolina on toimia suunnannantajana ja vahvistajana, mutta opiskelija tekee itse omat valintansa ja päätöksensä.

"Turun ammattikorkeakoulun ohjausmalli perustuu konstruktivistiseen teoriaan pohjaavan kanadalaisen Vance Peavyn sosiodynaamisen ohjauksen ajattelumalliin, joka korostaa oppimisen sosiaalisen kontekstin merkitystä yksilökeskeisyyden lisäksi."

Yksilön sosiaalinen todellisuus syntyy ihmisten toiminnasta ja keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Konstruktivistisessa oppimisprosessissa oppija konstruoi tietoa kokemustensa kautta, valikoi ja tulkitsee informaatiota sekä jäsentää sitä aikaisempiin tietoihinsa. Konstruktivistinen ohjaaja ottaa huomioon koko opiskelijan elämäntilanteen ja huomioi, että opiskelija puhuu haasteistaan ja ongelmistaan aina jostakin näkökulmasta tai lähtökohdasta käsin. Ohjaajalta edellytetään herkkyyttä ja kuuntelutaitoa opiskelijan henkilökohtaiselle kontekstille ja kulttuurille. Ohjaaja ymmärtää, että ihmiset elävät erilaisissa todelluuksissa ja rakentavat ymmärrystään vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin. (Mäntsälä 2011, 10–12.)

"Opettajalta edellytetään ohjauksen asiantuntemusta sekä kohtaamisaamista."

On tärkeää, että opettajatuori hahmottaa roolinsa seuraavassa ohjauksen kokonaisuudessa, joka on esillä kuviossa 1:

Kuvio 1. Opiskelijoiden ohjauksen osa-alueet (Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin & Viinikkala 2018, 9).

Opettajatuorikoulutuksissa on avattu edellä olevan kuvion 1 avulla Turun ammattikorkeakoulun ohjauksen toimijoiden nelikenttää. Opettajatuori ei ole ohjaustyössään yksin, vaan hän saa tukea muilta ammattikorkeakoulun ohjauksen toimijoilta. Edellä olevassa Turun ammattikorkeakoulun ohjauksen kehittämisen työryhmän laatimassa kuviossa näkyy, miten eri toimijoiden tehtävät voidaan sijoittaa kolmelle ohjaustasolle. Ohjausmallissa pyritään ottamaan huomioon opiskelijan koko elämäntilanne. (Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin & Viinikkala 2018, 8.)

Ensimmäisellä ohjauksen tasolla ovat opettajatuorit sekä VIP-opiskelijat (VIP tulee sanoista Välittämisen IlmaPiiri). Aloituserhmät valitsevat keskuudestaan VIP-opiskelijat ensimmäisen lukuvuoden alussa vuosikurssinsa luotto-opiskelijoiksi. VIP-opiskelijat saavat tehtävänsä koulutuksen, ja heidän päätehtävänsä on huolehtia, ettei kukaan jää opintojen alkuvaiheessa ryhmänsä ulkopuolelle. Toiminnan organisoivat ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajat sekä opintopsykologit. VIP-opiskelijat ja opettajatuorit ovat toimijoita, jotka opiskelijat kohtaavat ensisijaisesti. (Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin & Viinikkala 2018, 8.)

Toisella ohjauksen tasolla ovat opinto-ohjaajat, vertaistuorit, opintoneuvojat sekä koulutusvastaavat. Kolmannelle tasolle sijoittuvat erityispalvelut, kuten opintopsykologi, ammattikorkeakoulun keskitetyt uraohjauspalvelut sekä ammattikorkeakoulun ulkopuoliset ohjauksen tahot. (Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin & Viinikkala 2018, 8.)

Opiskelijoiden ohjauksen osa-alueet voidaan hahmottaa myös edellä kuvattua laajempaa mallina, jolloin ohjaukseen sisältyvät tiedotus, neuvonta sekä ohjaus opintojaksoilla. Ohjaus näyttyy kahdella ulottuvuudella: kytkentymisellä oppimissuunnitelmaan (akselilla heikko–vahva) ja dialogisuuden asteella (korkea, yksilöllinen–matala, yleinen). Tässä nelikentässä ohjaus jakautuu neljään osa-alueeseen:

- hyvinvoinnin edistämiseen ja henkilökohtaiseen ohjaukseen
- asiantuntijuuden kehittämiseen ja urasuunnittelun ohjaukseen
- oppimisen ja opiskelun ohjaukseen opintojaksoilla
- neuvontaan ja tiedotukseen.

(Kantola, Isotalo, Kontio, Linjama, Mäntsälä, Nyfors, Scheinin & Viinikkala 2018, 8.)

Opettajatuorin tehtävät

Opettajatuorin on tärkeää tunnistaa ohjauksessa rajapinnat ja osata ohjata opiskelija muille ohjaustahoille, esimerkiksi opinto-ohjaajalle, opintopsykologille tai terveydenhuoltoon. Opettajatuori neuvoo ja tukee opinnoissa sekä toimii opiskeluryhmän lähiohjaajana. Parhaimmassa tapauksessa hän tuntee opiskelijan tavoitteet, haasteet ja historian.

Opettajatuorin tehtävät on määritelty Turun ammattikorkeakoulun ohjauksen työryhmän kehittämisraportissa (2018) seuraavasti:

- opettajatuorin vastuulle määritettyjen opiskelijaryhmien toiminnan tukeminen
- opintojen alustaminen orientaatiopäivillä
- uusien opiskelijoiden perehdytyksen järjestäminen Peppiin, Optimaan ja muihin opiskelun tietojärjestelmiin vertaistuoreita hyödyntämällä
- opiskelijoiden HOPS-ohjaus ja uraohjaus
- neuvonta opintojen valinnoissa ja urasuunnitelmissa, tarvittaessa koulutusvastaavan ja muiden asiantuntijoiden kanssa
- HOPSin tekeminen jokaisen opiskelijan kanssa ja kahdenkeskisen tapaamisen eli kehityskeskustelun pitäminen jokaisen opiskelijan kanssa jokaisena lukuvuonna
- opiskelijoiden HOPSien hyväksyminen
- tarvittaessa ryhmäohjauskeskustelun pitäminen
- tarvittaessa opiskelijan tapaamiset kehityskeskustelujen välillä
- opiskelijoiden opintojen etenemisen seuranta esim. Pepin raporttien avulla
- tiivis yhteistyö ryhmänsä VIP-opiskelijoiden kanssa
- yhteistyö opinto-ohjaajien ja vertaistuoreiden kanssa.

Ohjauksen keskeinen haaste tänä päivänä on se, että ohjaajan tulee osata tunnistaa ja huomioida opiskelijan kokonaistilanne sekä hyödyntää sitä henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja hyväksi lukemiseen ohjaamista. Samaan aikaan aloittanutta opiskelijaryhmää ei enää viedä opiskeluputken läpi samanaikaisesti, vaan yhä enemmän edellytetään opintojen räätälöintiä.

Ryhmäilmiöt opintojen eri vaiheissa

Miös ryhmien dynamiikka ja erilaiset ryhmäilmiöt herättivät kysymyksiä ja huolta opettajatuutoreiden keskuudessa. Taideakatemialle sekä terveyden ja hyvinvoinnin opettajatuutoreille suunnitellussa koulutuksessa kiinnitimme ohjaajien huomion siihen, että monet ryhmässä tapahtuvat ilmiöt ovat luonnollisia ja liittyvät ryhmädynamiikkaan ja ryhmäytymisen vaiheisiin. Järjestimme työpajan, jossa opettajatuutorit pohtivat opiskelijaryhmän opintojen kaarta vuosi kerrallaan. Tavoitteena oli koota kokonaisvaltaisesti ilmiöitä, jotka näyttäytyvät kullakin vuosikursilla. Alla olevat kuviot (kuviot 2 ja 3) ovat opintopsykologi **Laura Tätilän** ja työpajan ohjanneen lehtori **Marja Suden** koosteja työpajoissa syntyneistä havainnoista.

Kuvio 2. Ryhmän ilmiöt ensimmäisenä ja toisena opiskeluvuotena.

Kuvio 3. Ryhmän ilmiöt kolmantena ja neljäntenä opiskeluvuotena.

Opettajatuutorit havaitsivat, että ryhmien ilmiöt toistuvat vuosikursseilla koulutusalaista riippumatta. Tästä työpajassa toteutetusta jäsenyyksestä on ollut hyötyä myös koulutuksen suunnittelussa. Käytimme esimerkiksi media-alan koulutuksen vuoden 2020 oppimissuunnitelman rakentamisessa pohjana ryhmän eri vaiheisiin liittyviä havaintoja, ja pyrimme huomioimaan opintojaksojen ja -sisältöjen sijoittelussa sen, että opiskelija kokee olevansa kiinnittynyt opintoihinsa koko opiskelun ajan.

Yhteisöllisyys edistää opiskelijan kiinnittymistä opintoihinsa

Opettajatuutori tekee työtä omalla persoonallaan. Persoonalla on väliä, sillä opiskelijoiden vuorovaikutus opettajien ja muun henkilökunnan kanssa on erittäin merkittävä opiskelijaa oppilaitokseen integroiva tekijä. Opettajien hyvä tavoitettavuus tukee opiskelijoiden kiinnittymistä ja integroitumista oppilaitokseen sekä kertoo omalta osaltaan siitä, että opiskelijoita arvostetaan. (Kalima 2011, 248–252.)

Yhteisöllisyyden rakentaminen ja vaaliminen edistää opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihinsa ja oppilaitokseen. Ammattikorkeakouluopintojen pitkittymistä ja keskeyttämistä käsittelevässä väitöskirjassaan **Riitta Kalima** (2011, 251) nostaa esiin, että kun pyritään edistämään opiskelijoiden integroitumista oppilaitokseen, keskeistä on, että opettajat näkevät opiskelijat tasavertaisina yhteistyökumppaneinaan, eivät vastapuolenaan.

"Välittämisen ilmapiiri näkyy esimerkiksi siinä tavassa, miten opiskelijoihin pidetään yhteyttä opintojen eri vaiheissa."

Tärkeää on aktiivisuus erityisesti niiden opiskelijoiden suuntaan, joiden opinnäytetyö junnaa tai opinnot ovat muuten viivästyneet. (Kalima 2011, 251.)

Suosittelun tutustumaan kirjaan Effective Personal Tutoring in Higher Education, jossa **Dave Lochtie**, **Emily McIntosh**, **Andrew Stork** ja **Ben Walker** kiteyttävät tehokkaan opettajatuutorin ydinarvot. Ydinarvot ilmenevät ohjaajina periaatteina, joiden pohjalta asioita priorisoidaan.

Arvot näkyvät toiminnassa ja teoissa sekä tavoissa, miten käsittelee ongelmia, haasteita ja erilaisuutta. Kirjoittajat listaavat seuraavat ydinarvot:

- korkeat odotukset opiskelijaa kohtaan (high expectations)
- tavoitettavuus, lähestyttävyyys (approachability)
- diplomaattisuus (diplomacy)
- ei käyttäydytä tuomitsevasti (being non-judgemental)
- myötäläminen, eläytyminen opiskelijan tilanteeseen (compassion)
- tasavertainen lähestymistapa (the "equal partner, not superior" approach)
- läsnäolo, autenttisuus (authenticity)
- opiskelijan arvostaminen yksilönä (valuing students as individuals).

(Lochtie, McIntosh, Stork & Walker 2018, 33.)

"Uudenlaisen opettajuuden vaatimukset, uusiutuvat ja joustavat oppimissuunnitelmat, elinikäinen oppiminen ja virtuaaliset oppimisympäristöt haastavat opettajatuutoritoimintaakin uudistumaan."

Keskioön on nousemassa opiskelijan kokemus ja oppilaitoksen yhteisöllisyys: Miten opiskelija saadaan tuntemaan, että hän "on koulussa" ja osa yhteisöä, vaikka lähiopetusta on vähemmän kuin aikaisemmin? Miten kehitämme ohjausta siihen suuntaan, että pystymme vahvistamaan opiskelijan tunnetta oppimistapojen mielekkyydestä ja yhteisöön kuulumisesta? Näihin kysymyksiin pureudutaan jatkossa myös tulevissa Turun ammattikorkeakoulun henkilöstölle suunnatuissa innovaatiopedagogiikan perusvalmennuksissa.

Lähteet

Julkaisemattomat lähteet

Gadd, J. 2016. Opettajatuutorin opas ja työkalupakki ensimmäisen opiskeluvuoden tuutorointia varten. Opinto-ohjaajakoulutuksen kehittämistyö. Turku.

Kantola, I.; Isotalo, A.; Kontio, J.; Linjama, E.; Mäntsälä, T.; Nyfors, T.; Scheinin, M. & Viinikkala, P. 2018. Opiskelijoiden ohjausmallin kehittäminen. Työryhmän raportti. Turun ammattikorkeakoulu.

Julkaistut lähteet

Lochtie, D.; McIntosh, E.; Stork, A. & Walker, B. 2018. Effective Personal Tutoring in Higher Education. St. Albans: Critical Publishing Ltd.

Mäntsälä, T. 2011. Johdanto. Teoksessa Metsävuori, L. & Mäntsälä, T. (toim.) Herkkyyttä ja yhteispeiliä ohjaukseen. Opintojen ohjauksen kehittämishankkeen raportti. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 120. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

20.04.2020

